ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ – ORIGINAL PAPER

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ 2023, 62(4): 63-74 • HELLENIC JOURNAL OF NURSING 2023, 62(4): 63-74

Διερεύνηση της υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας και της πληροφοριακής συμπεριφοράς των νοσηλευτών ΜΕΘ κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19.

Πασχαλία Δουλγέρη[1], Πέτρος Κωσταγιόλας[2], Χαράλαμπος Πλατής[3], Παναγιώτης Θεοδώρου[4]

Investigation of the information health literacy and information behavior of ICU nurses during the COVID-19 pandemic

Abstract at the end of the article

1Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc, ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ», Θεσσαλονίκη
[2]Καθηγητής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Κέρκυρα
[3]BSc, MSc, PhD, Κέντρο Τεκμηρίωσης και Κοστολόγησης Νοσοκομειακών Υπηρεσιών, Αθήνα
[4]MSc, PhD, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πάτρα

Υποβλήθηκε:20/12/2022
Επανυποβλήθηκε:25/07/2023
Εγκρίθηκε:10/10/2023

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:
Παναγιώτης Θεοδώρου, Εγνατίας 16, 12137, Χρυσούπολη, Περιστέρι., Τηλ: 6946 361 180, Email: panostheodor@yahoo.gr

Εισαγωγή: Η υγειονομική πληροφοριακή παιδεία και συμπεριφορά των επαγγελματιών υγείας, καθώς και η εκπαίδευση σε επίπεδο πληροφοριακών συστημάτων, αποτελεί βασικό παράγοντα σωστής διαχείρισης ενός ολοένα και αυξανόμενου όγκου πληροφοριών που αφορούν τους χρήστες υπηρεσιών υγείας. Ειδικότερα, η άρτια και έγκυρη πληροφοριακή κατάρτιση των νοσηλευτών οδηγεί σε ποιοτική παροχή υπηρεσιών υγείας, μέσω της σωστής λήψης αποφάσεων και εκτέλεσης καθηκόντων.
Σκοπός: Η μελέτη της ψηφιακής υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας και της πληροφοριακής συμπεριφοράς του νοσηλευτικού προσωπικού της ΜΕΘ-covid του ΓΝΘ «Παπαγεωργίου» κατά τη διάρκεια της πανδημίας του covid-19.
Υλικό και Μέθοδος: Η έρευνα υλοποιήθηκε τον Μάιο του 2021, ενώ το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 70/100 νοσηλευτές (ποσοστό ανταπόκρισης 70%) που εργάζονταν στη ΜΕΘ-covid του ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ». Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου καταγραφής της Ψηφιακής Υγειονομικής Πληροφοριακής Παιδείας (e-HEALS), ενώ η καταγραφή της Πληροφοριακής Συμπεριφοράς βασίστηκε σε αντίστοιχα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν για τη διερεύνηση της πληροφοριακής συμπεριφοράς και των πληροφοριακών αναγκών Ελλήνων επαγγελματιών υγείας. Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το IBM SPSS 25.0.
Αποτελέσματα: Οι νοσηλευτές έχουν ανεπτυγμένη ψηφιακή υγειονομική πληροφοριακή παιδεία και έχουν επίγνωση της σημαντικότητας του διαδικτύου, καθώς το 91,4% των συμμετεχόντων θεωρεί πως το διαδίκτυο είναι πολύ έως πάρα πολύ χρήσιμο στη λήψη αποφάσεων,

το 100% κρίνει ότι είναι πολύ έως πάρα πολύ σημαντική η ικανότητα πρόσβασης σε διαδικτυακές πηγές, ενώ το 57,1% είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την τρέχουσα δυνατότητα αναζήτησης επιστημονικών πληροφοριών.
Επιπλέον, έχουν ανάγκη πληροφόρησης για θέματα που αφορούν την εργασία τους, όπως δεξιότητες και νοσηλευτικές παρεμβάσεις (95,8%), νοσηλευτικές οδηγίες και πρωτόκολλα (94,3%), νοσηλευτική εκτίμηση και αξιολόγηση ασθενή (92,9%), επείγουσα διαχείριση περιστατικού (90%), ψυχολογική υποστήριξη του ασθενή (80%) και επικαιροποίηση γνώσεων (78,6%), ενώ κύριες πηγές πληροφόρησης ήταν το ιατρικό (97,1%) και νοσηλευτικό προσωπικό (98,6%), επιστημονικές ιατρικές ιστοσελίδες (97,1%), ιστοσελίδες κρατικών φορέων (94,2%) και το διαδίκτυο (91,4%). Τέλος, τα κύρια εμπόδια στην αναζήτηση πληροφορίας ήταν η έλλειψη χρόνου του προσωπικού (84,3%) και το κόστος (69,6%).
Συμπεράσματα: Η συνεχής ενημέρωση και πληροφόρηση του νοσηλευτικού προσωπικού αποτελούν σημαντικούς παράγοντες διατήρησης και βελτίωσης του επιπέδου παροχής των υπηρεσιών υγείας. Η διερεύνηση των αναγκών, των πηγών και των εμποδίων στην πληροφόρησή τους θα μπορούσε να αποτελέσει εργαλείο για τις διοικήσεις των νοσοκομείων με σκοπό τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος αναζήτησης της πληροφορίας, αλλά και δημιουργίας προγραμμάτων εκπαίδευσης του προσωπικού σε θέματα πληροφοριακής συμπεριφοράς.

Λέξεις-ευρετηρίου: *Λέξεις – ευρετηρίου: Υγειονομική πληροφοριακή παιδεία, πληροφοριακή συμπεριφορά, πληροφοριακές ανάγκες, πηγές πληροφόρησης, εμπόδια πληροφόρησης*

Εισαγωγή

Η σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορίας παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα του επαγγελματία υγείας ο οποίος στηρίζεται σε αυτή για την πρόληψη της ασθένειας, τη διαχείριση του ασθενή, καθώς και τη συνεχή προσωπική του εκπαίδευση.[1]

Οι πληροφορίες θεωρούνται ως «ερεθίσματα» που συμβάλλουν στην απόκτηση γνώσης και στη διεύρυνση της ήδη υπάρχουσας, ενώ είναι απαραίτητες για την εκτίμηση της υγείας, αλλά και τη διατήρηση ή την αλλαγή συμπεριφοράς του επαγγελματία υγείας πάνω σε ορισμένες πρακτικές.[2]

Παράλληλα, η συνεχής ενημέρωση και πληροφόρηση των επαγγελματιών υγείας αποτελούν σημαντικές παραμέτρους διατήρησης και βελτίωσης του επιπέδου παροχής υπηρεσιών υγείας. Ιδιαίτερα, οι νοσηλευτές οφείλουν να χρησιμοποιούν σύγχρονα μέσα και το διαδίκτυο για να ενημερώνονται διαρκώς και έτσι να υποστηρίζουν καλύτερα τους ασθενείς και τις οικογένειές τους, παρέχοντας ασφαλέστερη και ποιοτικότερη φροντίδα υγείας.[3]

Ωστόσο, στην εποχή του διαδικτύου, το γεγονός ότι οι πληροφορίες σχετικά με την υγεία είναι διάχυτες και εύκολα προσβάσιμες από όλους αποτελεί παράλληλα και έναν ενεργό κίνδυνο, καθώς ο καθένας δεν μπορεί να γνωρίζει αν η πληροφορία που διαβάζει είναι αξιόπιστη και έγκυρη.[4]

Για τον λόγο αυτό, ο επαγγελματίας υγείας θα πρέπει να έχει γνώσεις και να αξιολογήσει κατά πόσο η πληροφορία είναι αληθινή, επαρκής και ποιοτική. Επιπλέον, είναι σημαντικό να κατέχει δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας που να βασίζονται σε θεωρίες αυτοεκτίμησης και να είναι ικανός να αλλάξει συμπεριφορές και να αναπτύξει νέες δεξιότητες.[5]

Ως πληροφοριακή παιδεία ορίζεται η αναζήτηση πληροφορίας και η σύνθεση πολλών νέων πληροφοριών για τη δημιουργία της γνώσης και τη διευκόλυνση της κατανόησης και της μάθησης[1], ενώ η πληροφοριακή υγειονομική παιδεία είναι το σύνολο των ικανοτήτων που χρειάζονται για την αναγνώριση της ανάγκης για την αναζήτηση πληροφορίας σχετικά με θέματα υγείας, την εύρεση πιθανών πηγών αναζήτησης πληροφορίας και τη σωστή και ωφέλιμη χρήση της πληροφορίας.[6] Η κύρια διαφορά της από την υγειονομική παιδεία εστιάζεται στο ότι η υγειονομική παι-

Πίνακας 1. Δείκτες εσωτερικής συνάφειας ερωτηματολογίου

Δείκτης Ψηφιακής Υγειονομικής Παιδείας	0,80
Δείκτης Ανάγκης Πληροφόρησης	0,70
Δείκτης Πηγών Πληροφόρησης	0,73
Δείκτης Εμποδίων Αναζήτησης Πληροφοριών	0,69
Ολικό	0,72

δεία είναι αυτή που βοηθά το άτομο να παίρνει αποφάσεις για την υγεία του, ενώ η πληροφοριακή υγειονομική παιδεία εστιάζει κυρίως στην ικανότητα εύρεσης της σωστής πληροφορίας, από σωστές πηγές και βοηθά στην υιοθέτηση σωστών κλινικών πρακτικών.[7] Επιπρόσθετα, ως πληροφοριακή συμπεριφορά ορίζεται το σύνολο των μεθόδων και των ενεργειών με τις οποίες ένα άτομο είναι σε θέση να κατανοήσει ολιστικά και να κάνει χρήση της πληροφορίας στο περιβάλλον όπου δραστηριοποιείται.[8]

Σκοπός

Η έρευνα είχε ως σκοπό τον προσδιορισμό της πληροφοριακής υγειονομικής παιδείας και συμπεριφοράς του νοσηλευτικού προσωπικού της ΜΕΘ του ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ». Παράλληλα, αναζητήθηκε στατιστική συσχέτιση μεταξύ των δημογραφικών στοιχείων και των ατομικών και επαγγελματικών παραγόντων του δείγματος με την υγειονομική πληροφοριακή παιδεία και την πληροφοριακή συμπεριφορά του νοσηλευτικού προσωπικού κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid -19.

Υλικό και μέθοδος

Δείγμα μελέτης

Πραγματοποιήθηκε μια συγχρονική μελέτη με δειγματοληψία ευκολίας και τη χρήση ερωτηματολογίου το οποίο απαρτίζεται από τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις δημογραφικού ενδιαφέροντος, το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ερωτηματολόγιο εκτίμησης της πληροφοριακής συμπεριφοράς του δείγματος, ενώ το τρίτο μέρος περιλαμβάνει ερωτηματολόγιο εκτίμησης της υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ», ενώ το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν το σύνολο των νοσηλευτών που εργάζονται στη ΜΕΘ του συγκεκριμένου νοσοκομείου, ανεξαρτήτως εκπαιδευτικού επιπέδου και χωρίς κριτήρια αποκλεισμού. Συνολικά διανεμήθηκαν 100 ερωτηματολόγια και επεστράφησαν συμπληρωμένα τα 70 (ποσοστό ανταπόκρισης 70%). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2021, ενώ για την υλοποίηση της έρευνας λήφθηκε γραπτή έγκριση από το Επιστημονικό Συμβούλιο του νοσοκομείου. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και τηρήθηκαν όλες οι αρχές της ερευνητικής δεοντολογίας (Διακήρυξη Helsinki 1975) για την τήρηση των προσωπικών δεδομένων.

Εργαλεία μέτρησης

Το ερωτηματολόγιο σχετικά με την πληροφοριακή συμπεριφορά του δείγματος βασίστηκε στο μοντέλο του Wilson[9] το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορες έρευνες στην Ελλάδα, ενώ η τελική κατάρτιση του ερωτηματολογίου βασίστηκε σε ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν σε έρευνες για τη διερεύνηση της πληροφοριακής συμπεριφοράς και των πληροφοριακών αναγκών Ελλήνων επαγγελματιών υγείας.[10-12] Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 13 ερωτήσεις που αφορούν τις ανάγκες πληροφόρησης των συμμετεχόντων, 14 ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τις πηγές από τις οποίες οι νοσηλευτές αντλούν πληροφορίες για αντίστοιχα θέματα και 8 ερωτήσεις για τα πιθανά εμπόδια στη συγκεκριμένη διαδικασία. Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής εσωτερικής συνάφειας Cronbach's alpha, η τιμή του οποίου κυμάνθηκε από 0,69–0,80 στις διάφορες διαστάσεις του (Πίνακας 1).

Το ερωτηματολόγιο για την υγειονομική πληροφοριακή παιδεία αποτελεί εργαλείο αξιολόγησης 8 παραγόντων (Norman and Skinner, 2006), που χρησιμοποιεί για κάθε παραγοντική ανάλυση την πεντάβαθμη κλίμακα Likert, με επιλογές που κυμαίνονται από 1 (= καθόλου σημαντικός) μέχρι 5 (= απόλυτα σημαντικός), ενώ προστέθηκαν τρεις ερωτήσεις για τη διερεύνηση της χρησιμότητας του διαδικτύου ως προς τη λήψη αποφάσεων, τη σημαντικότητα της ικανότητας πρόσβασης σε διαδικτυακές πηγές πληροφόρησης και την ικανοποίηση από την τρέχουσα δυνατότητα

Πίνακας **2.** Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Χαρακτηριστικά	N=70	%
Φύλο		
Άνδρας	19	27,1
Γυναίκα	51	72,9
Ηλικία		
20 – 29	21	30,0
30 - 39	29	41,4
40 – 49	16	22,9
Άνω των 49	4	5,7
Οικογενειακή κατάσταση		
Άγαμος/-η	29	41,4
Έγγαμος/-η	35	50,0
Διαζευγμένος/-η	6	8,6
Αριθμός παιδιών		
Κανένα	0	0,0
Ένα	33	47,1
Δύο	9	12,9
Τρία	24	34,3
Τέσσερα	4	5,7
Επίπεδο σπουδών		
Απόφοιτος Λυκείου	5	7,1
Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ	49	70,0
Κάτοχος Μεταπτυχιακού	15	21,4
Κάτοχος Διδακτορικού	1	1,4
Έτη απασχόλησης		
0 – 4	17	24,3
5 – 9	17	24,3
10 – 14	16	22,9
15 - 19	13	18,6
20 – 24	6	8,6
Περισσότερα από 24	1	1,4
Σχέση εργασίας		
Μόνιμος	37	52,9
Συμβασιούχος	33	47,1

αναζήτησης επιστημονικών πληροφοριών.

Στατιστική ανάλυση

Η στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων έγινε με το στατιστικό πρόγραμμα IBM SPSS Statistics v25. Στην περιγραφική στατιστική οι συνεχείς μεταβλητές εκφράστηκαν με τη μέση τιμή (mean), την τυπική απόκλιση (SD) και τα 95% Διαστήματα Εμπιστοσύνης (95% ΔΕ). Οι διχότομες και κατηγορικές μεταβλητές εκφράστηκαν με συχνότητες. Ο έλεγχος της κανονικότητας των μεταβλητών έγινε με το κριτήριο Kolmogorov-Smirnov για όσες μεταβλητές είχαν πάνω από 50 περιστατικά και το κριτήριο Shapiro-Wilk για τις μεταβλητές με λιγότερο από 50 περιστατικά. Στην αναλυτική στατιστική για τις συνεχείς μεταβλητές, οι οποίες δεν είχαν κανονική κατανομή χρησιμοποιήθηκαν οι μη παραμετρικές δοκιμασίες Mann-Whitney U Test και Kruskal-

Πίνακας 3.Υγειονομική πληροφοριακή παιδεία

Προτάσεις N **(%)**	**1** Καθόλου	**2** Λίγο	**3** Αρκετά	**4** Πολύ	**5** Πάρα πολύ
Γνωρίζω ποιες πηγές πληροφόρησης σχετικά με την εργασία μου υπάρχουν στο Διαδίκτυο.	0,0	0,0	15,7	71,4	12,9
Γνωρίζω πού θα βρω χρήσιμες πηγές πληροφόρησης στο Διαδίκτυο.	0,0	0,0	21,4	62,9	15,7
Γνωρίζω πώς θα βρω χρήσιμες πηγές πληροφόρησης στο Διαδίκτυο.	0,0	0,0	14,3	65,7	20,0
Γνωρίζω πώς να χρησιμοποιώ το Διαδίκτυο, για να απαντώ σε ερωτήματα που αφορούν την εργασία μου.	0,0	0,0	10,0	61,4	28,6
Γνωρίζω πώς να χρησιμοποιώ τις Πληροφορίες που εντοπίζω στο Διαδίκτυο, ώστε να με βοηθούν.	0,0	0,0	20,0	54,3	25,7
Διαθέτω τις αναγκαίες δεξιότητες για να αξιολογώ τις πηγές πληροφόρησης, τις οποίες εντοπίζω στο Διαδίκτυο.	0,0	2,9	30,0	47,1	20,0
Μπορώ να διαχωρίσω τις υψηλής ποιότητας πηγές πληροφόρησης που αφορούν την εργασία μου από εκείνες που είναι χαμηλής ποιότητας στο Διαδίκτυο.	0,0	5,8	30,4	43,5	20,3
Αισθάνομαι σιγουριά όταν χρησιμοποιώ πληροφορίες από το Διαδίκτυο, για να πάρω αποφάσεις σχετικά με την εργασία μου	0,0	8,6	14,3	58,6	18,6

Δείκτης Υγειονομική Πληροφοριακής Παιδείας (ΜΤ: 74,10 ΤΑ: ±11,09)

WallisTest για τη σύγκριση των μέσων μεταξύ ανεξάρτητων δειγμάτων. Για τον έλεγχο του βαθμού συσχέτισης μεταξύ δύο συνεχών μεταβλητών που δεν είχαν κανονική κατανομή χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Spearman's rho correlation. Ο έλεγχος όλων των υποθέσεων έγινε για επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $p<0,05$.

Αποτελέσματα

Η πλειονότητα του δείγματος ήταν γυναίκες (72,9%), ηλικίας 30-49 ετών (64,3%), έγγαμοι (50%), είχαν ένα παιδί (47,1%), ήταν απόφοιτοι ΤΕΙ/ΑΕΙ (70%), είχαν 0-9 έτη προϋπηρεσίας (48,6%), ενώ το 52,9% ήταν μόνιμοι υπάλληλοι (Πίνακας 2).

Αναφορικά με την υγειονομική πληροφοριακή παιδεία, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων συγκεντρώνεται στην επιλογή «πολύ» ή «πάρα πολύ», γεγονός το οποίο δείχνει μέτριο προς υψηλό επίπεδο υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας. Το σύνολο των μέσων όρων κινείται υψηλά και άνω του μέσου όρου 3, ενώ οι προτάσεις με το μεγαλύτερο μέσο όρο, οι οποίες φανερώνουν μεγάλη εξοικείωση, είναι οι: «Γνωρίζω πώς να χρησιμοποιώ το Διαδίκτυο για να απαντώ σε ερωτήματα που αφορούν την εργασία μου», «Γνωρίζω πώς θα βρω χρήσιμες πηγές πληροφόρησης στο Διαδίκτυο» και «Γνωρίζω ποιες πηγές πληροφόρησης σχετικά με την εργασία μου υπάρχουν στο Διαδίκτυο». Αντίθετα, οι προτάσεις οι οποίες φανερώνουν μέτρια εξοικείωση ήταν οι: «Γνωρίζω πώς να χρησιμοποιώ τις πληροφορίες που εντοπίζω στο Διαδίκτυο, ώστε να με βοηθούν» και «Διαθέτω τις αναγκαίες δεξιότητες για να αξιολογώ τις πηγές πληροφόρησης, τις οποίες εντοπίζω στο Διαδίκτυο» (Πίνακας 3).

Επιπρόσθετα, το 91,4% των συμμετεχόντων θεωρεί πως το διαδίκτυο είναι πολύ έως πάρα πολύ χρήσιμο στη λήψη αποφάσεων, το 100% κρίνει ότι είναι πολύ έως πάρα πολύ σημαντική η ικανότητα πρόσβασης σε διαδικτυακές πηγές, ενώ το 57,1% είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την τρέχουσα δυνατότητα αναζήτησης επιστημονικών πληροφοριών (Πίνακας 4).

Όσον αφορά τις πληροφοριακές ανάγκες του δείγματος, η επικαιροποίηση γνώσεων, η ψυχολογική υποστήριξη του ασθενή, η επείγουσα διαχείριση περιστατικού και η απόκτηση γνώσεων σχετικών με νοσηλευτικές οδηγίες/πρωτόκολλα, δεξιότητες και νοσηλευτικές παρεμβάσεις αλλά και τη νοσηλευτική εκτίμηση και αξιολόγηση ασθενή,

Πίνακας 4. Χρησιμότητα, σημαντικότητα και ικανοποίηση από τη χρήση του διαδικτύου

Απόψεις N **(%)**	**1** Καθόλου	**2** Λίγο	**3** Αρκετά	**4** Πολύ	**5** Πάρα πολύ
Πόσο χρήσιμο αισθάνεστε ότι είναι το διαδίκτυο στο να σας βοηθήσει να λάβετε αποφάσεις;	0,0	1,4	7,1	44,3	47,1
Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να έχετε την ικανότητα πρόσβασης σε διαδικτυακές πηγές;	0,0	0,0	0,0	40,0	60,0
Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την τρέχουσα δυνατότητα αναζήτησης επιστημονικών πληροφοριών	2,9	8,6	31,4	50,0	7,1

Πίνακας 5. Πληροφοριακές ανάγκες του δείγματος

	1 Καθόλου	**2** Λίγο	**3** Αρκετά	**4** Πολύ	**5** Πάρα πολύ
Ερευνητικές Δραστηριότητες	0,0	17,1	21,4	52,9	8,6
Επικαιροποίηση Γνώσεων	0,0	4,3	17,1	45,7	32,9
Συνταγογραφούμενα φάρμακα	1,4	17,1	38,6	32,9	10,0
Μέτρα προφύλαξης και έλεγχο ψυχολογικών επιπτώσεων	0,0	20,0	24,3	44,3	11,4
Νοσηλευτικές οδηγίες/πρωτόκολλα	0,0	1,4	4,3	28,6	65,7
Ψυχολογική υποστήριξη του ασθενή (κατάθλιψη, άγχος)	0,0	5,7	14,3	45,7	34,3
Δεξιότητες και νοσηλευτικές παρεμβάσεις	0,0	0,0	4,3	32,9	62,9
Επείγουσα διαχείριση περιστατικού	0,0	2,9	7,1	32,9	57,1
Νοσηλευτική εκτίμηση και αξιολόγηση ασθενή	0,0	1,4	5,7	28,6	64,3
Διδακτικό – εκπαιδευτικό έργο	0,0	38,6	32,9	22,9	5,7
Επιστημονικές πληροφορίες για συγκεκριμένη θεραπευτική παρέμβαση	0,0	17,1	28,6	48,6	5,7
Εναλλακτικές θεραπείες	8,6	61,4	15,7	11,4	2,9
Πειραματικές θεραπείες-φάρμακα	15,7	54,3	18,6	8,6	2,9

Δείκτης αναγκών πληροφόρησης (ΜΤ: 69,04 ΤΑ: ±8,63)

αποτελούσαν τους κυριότερους λόγους για τους οποίους οι νοσηλευτές χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών. Αντίθετα, η αναζήτηση γνώσεων για εναλλακτικές θεραπείες και πειραματικές θεραπείες/φάρμακα αποτελούσαν τους λιγότερο σημαντικούς λόγους για την αναζήτηση πληροφοριών (Πίνακας 5).

Αναφορικά με τις πηγές πληροφόρησης των συμμετεχόντων, το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό, το Διαδίκτυο/Μηχανές Αναζήτησης, οι ιστοσελίδες κρατικών φορέων (π.χ. ΕΟΦ) και οι επιστημονικές ιατρικές ιστοσελίδες (π.χ. PubMed) ήταν οι σημαντικότερες πηγές πληροφόρησης των νοσηλευτών του δείγματος. Επιπρόσθετα, τα ιατρικά εγχειρίδια/βιβλία και τα ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά θεωρούνται επίσης σημαντικές πηγές πληροφοριών. Από την άλλη πλευρά, η νοσοκομειακή βιβλιοθήκη, οι νοσηλευτικές ενώσεις αλλά και η προσωπική βιβλιοθήκη

Πίνακας 6. Πληροφοριακές πηγές του δείγματος

	1 Καθόλου	2 Σπάνια	3 Μερικές φορές	4 Συχνά	5 Πολύ συχνά
Ιατρικό προσωπικό	0,0	0,0	2,9	30,0	67,1
Νοσηλευτικό προσωπικό	0,0	0,0	1,4	22,9	75,7
Ιατρικά εγχειρίδια / Βιβλία	7,1	18,6	31,4	30,0	12,9
Συνέδρια / Ημερίδες / Σεμινάρια	15,7	27,1	32,9	20,0	4,3
Επιστημονικά περιοδικά	12,9	28,6	30,0	18,6	10,0
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Facebook, blogs)	20,0	21,4	27,1	22,9	8,6
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (π.χ. τηλεόραση, ραδιόφωνο, τύπος)	21,4	25,7	25,7	22,9	4,3
Νοσοκομειακή βιβλιοθήκη	48,6	34,3	12,9	4,3	0,0
Προσωπική βιβλιοθήκη	17,1	40,0	24,3	10,0	8,6
Διαδίκτυο – Μηχανές Αναζήτησης (π.χ. Google)	1,4	1,4	5,,7	34,3	57,1
Ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά	4,3	20,3	11,6	34,8	29,0
Ιστοσελίδες κρατικών φορέων (π.χ. ΕΟΦ)	0,0	2,9	2,9	26,1	68,1
Επιστημονικές Ιατρικές Ιστοσελίδες (π.χ. PubMed)	0,0	0,0	2,9	13,0	84,1
Νοσηλευτικές ενώσεις	48,6	22,9	21,4	4,3	2,9

Δείκτης πηγών πληροφόρησης (ΜΤ: 59,16 ΤΑ: ±9,17)

ήταν χαμηλά στην προτίμηση του δείγματος ως πηγή επιστημονικών πληροφοριών (Πίνακας 6).

Το κόστος και η έλλειψη χρόνου αποτέλεσαν τα σημαντικότερα εμπόδια στην αναζήτηση πληροφοριών, ενώ η δυσκολία κατανόησης πληροφοριών σε ξένη γλώσσα και η έλλειψη οργανωμένων πηγών πληροφόρησης (π.χ. Βιβλιοθήκης) θεωρήθηκαν, επίσης, ως αξιοσημείωτα εμπόδια. Αντίθετα, η ελλιπής εξοικείωση με Η/Υ δεν αποτέλεσε σημαντικό εμπόδιο για τους νοσηλευτές του δείγματος (Πίνακας 7).

Στη συνέχεια έγινε επαγωγική στατιστική ανάλυση για την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών συσχετίσεων μεταξύ των δημογραφικών δεδομένων του δείγματος και των υπό μελέτη δεικτών της μελέτης. Πιο συγκεκριμένα, από τη ανάλυση προέκυψε ότι το φύλο σχετίζεται στατιστικά σημαντικά (p=0,04) με τον δείκτη Εμποδίων στην αναζήτηση πληροφοριών, και συγκεκριμένα βρέθηκε ότι ο γυναικείος πληθυσμός αντιμετώπιζε περισσότερα εμπόδια από τον ανδρικό, καθώς η μέση τιμή του δείκτη ήταν υψηλότερη (ΜΤ: 60,93 έναντι ΜΤ: 53,62). Παράλληλα, από τη σύγκριση της ηλικίας με τους δείκτες προέκυψαν στατιστικά σημαντικές σχέσεις ανάμεσα στην ηλικία και τους δείκτες υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας (p=0,03) και πηγών πληροφοριών (p=0,02). Πιο αναλυτικά, όσον αφορά στον δείκτη υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας βρέθηκε ότι τα άτομα ηλικίας άνω των 49 ετών είχαν την υψηλότερη τιμή και ακολουθούν τα άτομα ηλικίας από 20 έως 29 ετών. Επίσης, ο δείκτης πηγών πληροφόρησης ήταν μεγαλύτερος για τους συμμετέχοντες άνω των 49 ετών (και άρα χρησιμοποιούν πηγές πληροφόρησης με μεγαλύτερη συχνότητα, ανεξάρτητα με το είδος της πληροφόρησης) και ακολουθούν οι συμμετέχοντες από 20 έως 29 ετών.

Από τη σύγκριση ανάμεσα στις σπουδές των ερωτώμενων και τους υπό εξέταση δείκτες προέκυψε ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο σχετίζεται με στατιστικά σημαντικό τρόπο με τον δείκτη αναγκών πληροφόρησης (p=0,03) και τον δείκτη πηγών πληροφόρησης (p=0,02). Συγκεκριμένα, η μέση τιμή του δείκτη αναγκών πληροφόρησης είχε τη χαμηλότερη τιμή για τους απόφοιτους Λυκείου και την υψηλότερη για τον κάτοχο Διδακτορικού (δηλαδή, οι ανάγκες πληροφόρησης ήταν μεγαλύτερες όσο αυξανόταν το εκπαιδευτικό επίπεδο, αν και πρέπει να αναφερθεί ότι κάτοχος διδακτορικού ήταν μόνο ένα άτομο στη μελέτη). Επιπρόσθετα, ο κάτοχος Διδακτορικού είχε την υψηλότερη τιμή και στον δείκτη πηγών πληροφόρησης, με τους κατόχους Μεταπτυχιακού και τους απόφοιτους ΤΕΙ/ΑΕΙ να ακολουθούν, ενώ οι απόφοιτοι Λυκείου είχαν τη χαμηλότερη τιμή.

Παράλληλα, τα έτη απασχόλησης σχετίζονται με στατιστικά σημαντικό τρόπο με το δείκτη υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας (p=0,03). Συγκεκριμένα, ο δείκτης (δηλαδή το επίπεδο γνώσης σχετικά με τη χρήση νέων τε-

Πίνακας 7. Εμπόδια στην αναζήτηση πληροφοριών

	1 Καθόλου	**2** Λίγο	**3** Αρκετά	**4** Πολύ	**5** Απόλυτα
Ελλιπής εξοικείωση με Η/Υ	15,7	25,7	20,0	15,7	22,9
Έλλειψη οργανωμένων πηγών πληροφόρησης (π.χ. Βιβλιοθήκης)	10,0	15,7	32,9	30,0	11,4
Κόστος (συνδρομές σε περιοδικά ή βάσεις ιατρικής πληροφόρησης)	4,3	8,7	17,4	49,3	20,3
Έλλειψη χρόνου	1,4	5,7	8,6	10,0	74,3
Δυσκολία κατανόησης πληροφοριών σε ξένη γλώσσα	5,7	24,3	21,4	40,0	8,6
Μεγάλος όγκος ανοργάνωτης ηλεκτρονικής πληροφορίας	2,9	17,6	45,6	22,1	11,8
Έλλειψη εξοικείωσης με τρόπους αναζήτησης πληροφορίας	5,7	24,3	40,0	22,9	7,1
Μη έγκυρη πληροφόρηση στο διαδίκτυο (έλλειψη εμπιστοσύνης)	5,7	24,3	41,4	21,4	7,1

Δείκτης εμποδίων αναζήτησης πληροφοριών (ΜΤ: 58,95 ΤΑ: ±15,04)

Πίνακας 8. Συσχετίσεις Δεικτών

	Δείκτης αναγκών πληροφόρησης		Δείκτης πηγών πληροφόρησης		Δείκτης εμποδίων αναζήτησης πληροφοριών	
	r	**p**	**r**	**p**	**r**	**p**
Δείκτης υγειονομικής **πληροφοριακής** παιδείας	0,23	**0,05**	0,28	**0,02**	-0,19	0,12
Δείκτης αναγκών πληροφόρησης			0,38	**0,01**	-0,05	0,70
Δείκτης πηγών πληροφόρησης					0,06	0,63

χνολογιών) ήταν υψηλότερος για τα άτομα που εργαζόταν περισσότερα από 24 έτη (ΜΤ: 90,63) και ακολουθούν όσοι εργαζόταν από 20 έως 24 έτη (ΜΤ; 80,73) και από 5 έως 9 έτη (ΜΤ: 78,13). Οι εργαζόμενοι από 10 έως 14 έτη ήταν αυτοί που είχαν τη χαμηλότερη τιμή στον εν λόγω δείκτη (ΜΤ: 70,90). Επίσης, βρέθηκε στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στη σχέση εργασίας και τον δείκτη αναγκών πληροφόρησης (p= 0,04), καθώς οι μόνιμοι υπάλληλοι είχαν υψηλότερη τιμή του δείκτη (ΜΤ: 69,55) και άρα μεγαλύτερες ανάγκες πληροφόρησης από τους συμβασιούχους (ΜΤ: 68,47).

Τέλος, στον πίνακα 8 παρατίθενται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις συσχετίσεις μεταξύ των υπό εξέταση δεικτών. Πιο αναλυτικά, ο δείκτης υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας έχει θετική συσχέτιση με τους δείκτες που σχετίζονται με τις ανάγκες πληροφόρησης και τις πηγές πληροφόρησης και οι σχέσεις είναι στατιστικά σημαντικές (p=0,05 και p=0,02 αντίστοιχα). Αντιθέτως, ο δείκτης υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας έχει αρνητική συσχέτιση με τον δείκτη εμποδίων αναζήτησης πληροφοριών, αλλά οι δύο μεταβλητές δεν σχετίζονται με στατιστικά σημαντικό τρόπο (p>0,05). Όσον αφορά τον δείκτη αναγκών πληροφόρησης βρέθηκε ότι έχει θετική συσχέτιση με τον δείκτη πηγών πληροφόρησης, με τις δύο μεταβλητές να σχετίζονται στατιστικά σημαντικά (p=0,01). Επίσης, από τη συσχέτιση του δείκτη εμποδίων αναζήτησης πληροφοριών με τους δείκτες αναγκών πληροφόρησης και πηγών πληροφόρησης, δεν αποτυπώθηκε στατιστικά σημαντική σχέση (p>0,05).

Συζήτηση

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης, η πλειοψηφία του δείγματος εμφανίζει μέτριο προς υψηλό επίπεδο υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας, ενώ σε παρόμοια ελληνική μελέτη το επίπεδο υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας κρίνεται μέτριο.[13] Μέτριο επίπεδο υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας εμφανίζεται και σε άλλες έρευνες, που διεξήχθησαν σε φοιτητές νοσηλευτικής,[14,15] ενώ αρκετές διεθνείς μελέτες δείχνουν χαμηλό επίπεδο υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας.[16-18] Το αυξημένο επίπε-

δο υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας στην έρευνά μας θα μπορούσε να οφείλεται στο γεγονός ότι αφορούσε αποκλειστικά νοσηλευτές ΜΕΘ, γεγονός το οποίο απαιτεί υψηλό μορφωτικό επίπεδο και ανάγκη συνεχούς επικαιροποίησης των γνώσεών τους, ενώ και σε άλλη παρόμοια μελέτη οι νοσηλευτές με υψηλότερο επίπεδο σπουδών είχαν καλύτερη υγειονομική πληροφοριακή παιδεία,[19]

Παράλληλα, οι προτάσεις, οι οποίες φανερώνουν μεγάλη εξοικείωση με την υγειονομική πληροφοριακή παιδεία, είναι οι: «Γνωρίζω πώς να χρησιμοποιώ το Διαδίκτυο για να απαντώ σε ερωτήματα που αφορούν την εργασία μου», «Γνωρίζω πώς θα βρω χρήσιμες πηγές πληροφόρησης στο Διαδίκτυο» και «Γνωρίζω ποιες πηγές πληροφόρησης σχετικά με την εργασία μου υπάρχουν στο Διαδίκτυο», ενώ τα ίδια ευρήματα βρέθηκαν και σε άλλη σχετική ελληνική μελέτη.[13] Η πρόταση «Αισθάνομαι σιγουριά όταν χρησιμοποιώ πληροφορίες από το Διαδίκτυο για να πάρω αποφάσεις σχετικά με την εργασία μου» είχε τη χαμηλότερη βαθμολογία γεγονός το οποίο αναδεικνύει μία έλλειψη εμπιστοσύνης στη χρήση των πληροφοριών στο διαδίκτυο.[13]

Αναφορικά με τις ανάγκες πληροφόρησης, οι περισσότεροι νοσηλευτές ΜΕΘ αναζητούν πληροφορίες για θέματα που αφορούν την επικαιροποίηση γνώσεων, τις νοσηλευτικές οδηγίες και πρωτόκολλα, τις νέες δεξιότητες και νοσηλευτικές παρεμβάσεις, την επείγουσα διαχείριση κάποιου περιστατικού, την ψυχολογική υποστήριξη, αλλά και τη νοσηλευτική εκτίμηση και αξιολόγηση ασθενή, γεγονός το οποίο συμφωνεί με τα αποτελέσματα παρόμοιων μελετών.[3,20-21] Πιο χαμηλά στην ιεράρχηση των αναγκών ήταν τα συνταγογραφούμενα φάρμακα, όπως παρατηρείται και σε άλλη ελληνική μελέτη,[22] σε αντίθεση με τη σχετική βιβλιογραφία στην οποία έχουν πρωτεύοντα ρόλο,[3,23-24] ενώ, παράλληλα, ούτε το διδακτικό–εκπαιδευτικό έργο ήταν ανάγκη πρώτης προτεραιότητας για τους νοσηλευτές του δείγματος, σε αντίθεση με άλλες διεθνείς μελέτες, σύμφωνα με τις οποίες οι νοσηλευτές, αλλά και οι γιατροί, αποτελούν τη βασική πηγή πληροφοριών υγείας για τους ασθενείς.[21,25-27]

Σύμφωνα με την παρούσα έρευνα, η ανάγκη για πληροφόρηση φαίνεται να σχετίζεται με στατιστικά σημαντικό τρόπο με το επίπεδο εκπαίδευσης, με τους κατόχους διδακτορικού και μεταπτυχιακού διπλώματος να έχουν τα υψηλότερα ποσοστά και το χαμηλότερο ποσοστό να κατέχουν οι απόφοιτοι λυκείου. Αυτή η συσχέτιση επιβεβαιώνεται και από άλλες έρευνες, σύμφωνα με τις οποίες οι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος είχαν μεγαλύτερη ανάγκη για πληροφόρηση από τις άλλες κατηγορίες νοσηλευτών,[19,28] αλλά και μεγαλύτερη ικανότητα αναζήτησης πληροφοριών.[29]

Όσον αφορά τις πηγές πληροφόρησης, η παρούσα έρευνα έδειξε πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων αναζητά πληροφορίες από το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, αλλά και από το διαδίκτυο, ιστοσελίδες κρατικών φορέων και επιστημονικές ιατρικές ιστοσελίδες, ενώ ακολουθούν τα ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι νοσοκομειακές βιβλιοθήκες και οι Νοσηλευτικές ενώσεις. Τα ίδια ευρήματα έδειξαν και άλλες μελέτες όπου οι συνάδελφοι (νοσηλευτές και γιατροί)[20,21,30-32] και το διαδίκτυο[10,20,22,33] είναι οι συχνότερες πηγές πληροφοριών για τους νοσηλευτές, ενώ σε παρόμοια ελληνική μελέτη οι γιατροί, οι άλλοι νοσηλευτές, το έντυπο υλικό (π.χ. βιβλία) και το διαδίκτυο ήταν οι σημαντικότερες πηγές πληροφοριών.[34] Το γεγονός ότι οι ιατρικές βιβλιοθήκες αποτελούν μία μη συχνά χρησιμοποιούμενη πηγή πληροφοριών αποτυπώνεται όχι μόνο στη δική μας μελέτη, αλλά και σε άλλες διεθνείς έρευνες.[20-22,35,36]

Επιπρόσθετα, το επίπεδο σπουδών σχετίζεται και με τις πηγές πληροφόρησης, καθώς οι κάτοχοι διδακτορικού χρησιμοποιούν περισσότερο το διαδίκτυο από τους συναδέρφους τους ως πηγή πληροφόρησης και ακολουθούν οι κάτοχοι μεταπτυχιακού, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τέλος οι απόφοιτοι λυκείου. Αντίστοιχα, και σε άλλη παρόμοια μελέτη, οι επαγγελματίες υγείας με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (μεταπτυχιακό/διδακτορικό) χρησιμοποιούσαν συχνότερα τις βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων. [29]

Παράλληλα, στην παρούσα έρευνα βρέθηκε ότι η ηλικία σχετίζεται με τον δείκτη πηγών πληροφόρησης, καθώς οι ηλικίες άνω των 49 ετών (αν και η αναλογία τους στο δείγμα είναι μικρή) αλλά και 20-29 χρησιμοποιούν περισσότερο πηγές πληροφόρησης όπως το διαδίκτυο, ενώ παρόμοια αποτελέσματα υπάρχουν και σε άλλη ελληνική μελέτη για τις ηλικιακές ομάδες 31-40 και άνω των 50.[35] Ωστόσο, σε άλλες ελληνικές μελέτες, το διαδίκτυο χρησιμοποιείται περισσότερο από επαγγελματίες υγείας κάτω των 40 ετών, ενώ οι άνω των 40 εμπιστεύονται κυρίως τους συναδέλφους.[10]

Παράλληλα, όσον αφορά τα εμπόδια στην αναζήτηση πληροφορίας βρέθηκε ότι τα κύρια εμπόδια είναι η έλλειψη χρόνου του προσωπικού, αλλά και το κόστος για συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά και βάσεις δεδομένων ιατρικής πληροφόρησης, ενώ ακολουθεί η δυσκολία κατανόησης πληροφοριών σε ξένη γλώσσα. Τα συγκεκριμένα ευρήματα, αναφορικά με την έλλειψη χρόνου, συμφωνούν με πολλές παρόμοιες έρευνες, ελληνικές [10,22,34] αλλά και διεθνείς,[21,36-39] ενώ το κόστος αναδεικνύεται σε αρκετές έρευνες[30,40] δημιουργώντας επαγγελματίες υγείας δύο ταχυτήτων, καθώς αποκλείει τη συμμετοχή ενός μεγάλου μέρους των νοσηλευτών, ενώ ταυτόχρονα προσδίδει πλεονέκτημα στους πιο εύρωστους οικονομικά.[40]

Τέλος, στην παρούσα έρευνα ένα επιπλέον εμπόδιο βρέθηκε πως είναι η δυσκολία κατανόησης πληροφοριών σε ξένη γλώσσα πράγμα που δείχνει να επιβεβαιώνεται από την έρευνα των De Jesus και Xiao, όπου εντοπίστηκε ένα «γλωσσικό χάσμα» μεταξύ ατόμων με επαρκή ή όχι γνώση αγγλικών, ως προς την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως πηγή πληροφόρησης σε θέματα υγείας.[41]

Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα μελέτη είχε μικρό μέγεθος δείγματος και δειγματοληψία ευκολίας, ενώ ήταν ιδιαίτερα περιορισμένος ο χρόνος διεξαγωγής της λόγω των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας του COVID-19. Παράλληλα, ο φόρτος εργασίας του νοσηλευτικού προσωπικού, ακριβώς λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούσαν στη ΜΕΘ-covid, επιβάρυνε ακόμη περισσότερο τις ήδη δύσκολες εργασιακές συνθήκες, γεγονός που ενδεχομένως να επηρέασε και τον αριθμό αλλά και τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων. Τέλος, το δείγμα ευκολίας και η προέλευσή του από ένα μόνο νοσοκομείο δεν επιτρέπουν τη γενίκευση των αποτελεσμάτων, ενώ η χρήση επιπλέον ερευνητικών εργαλείων πιθανόν να αναδείκνυε περισσότερες πτυχές του θέματος.

Συμπεράσματα

Οι συνεχείς εξελίξεις στο επίπεδο των γνώσεων, των τεχνολογιών και στον τρόπο παροχής υπηρεσιών υγείας καθιστούν αναγκαία την επαρκή κατάρτιση των νοσηλευτών σχετικά με τις έννοιες της υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας και της πληροφοριακής συμπεριφοράς. Είναι σημαντικό να τονισθεί πως η ανάγκη για πληροφόρηση του επαγγελματία υγείας είναι κομμάτι του επαγγέλματος και έχει ως σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας στον εργασιακό τους χώρο. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να παρέχεται στους ίδιους πρόσβαση σε διάφορες πληροφορίες που είναι απαραίτητες στην καθημερινότητά τους, αλλά ταυτόχρονα και εκπαίδευση για τους τρόπους και τις μεθόδους πρόσβασης στη σωστή πληροφορία.

Εν κατακλείδι, η διερεύνηση των αναγκών, των πηγών και των εμποδίων της πληροφόρησης του νοσηλευτικού προσωπικού θα μπορούσε να αποτελέσει εργαλείο για τις διοικήσεις των νοσοκομείων με σκοπό τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος αναζήτησης της πληροφορίας και τη δημιουργία προγραμμάτων εκπαίδευσης του προσωπικού σε θέματα υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας και συμπεριφοράς, τα οποία θα αποσκοπούν στη βελτίωση των επιπέδων των συγκεκριμένων παραγόντων και τη συμβολή τους στην ποιοτική βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

ABSTRACT

Investigation of the information health literacy and information behavior of ICU nurses during the COVID-19 pandemic

Paschalia Doulgeri[1], Petros Kostagiolas[2], Charalampos Platis[3], Panagiotis Theodorou[4],
[1]RN, MSc, GHT "PAPAGEORGIOU", Thessaloniki, Greece
[2]Professor, Ionian University, Department of Archives, Library and Museology, Corfu, Greece
[3]BSc, MSc, PhD, Hospital Services Costing and Documentation Center, Athens, Greece
[4]Msc, PhD, School of Social Science, Hellenic Open University, Patras, Greece

Introduction: The information health literacy and information seeking-behavior of health professionals, as well as the training at the level of information systems, is a key factor in the proper management of an ever-increasing volume of information concerning users of health services. In particular, the adequate and valid informational training of nurses leads to quality provision of health services, through the correct decision-making and execution of tasks.
Aim: The study of the digital health information education and the informational behavior of the nursing staff of GHT «Papageorgiou» during the covid-19 pandemic.
Material and Method: The research was implemented in May 2021 while the sample of the research consisted of 70/100 nurses (70% response rate) who worked in the ICU-Covid of the "PAPAGEORGIOU" hospital. The data collection was done using the electronic Health Literacy Scale (e-HEALS) while the recording of the information seeking-behavior was based on respective questionnaires used to investigate the information seeking-behavior and information needs of Greek health professionals. Statistical data processing was performed with IBM SPSS 25.0.
Results: Nurses have a well-developed digital health information education and are aware of the importance of the internet, as 91.4% of participants consider the internet to be very to very useful in making decisions, 100% consider the ability to access online resources to be very to very important, while 57.1% are very to very satisfied with the current ability to search for scientific information. In addition, they need information on issues related to their work as skills and nursing interventions (95.8%), nursing instructions and protocols (94.3%), nursing assessment and patient evaluation (92.9%), emergency patient management

(90%), psychological support of the patient (80%) and knowledge update (78.6%) while main sources of information were the medical (97.1%) and nursing staff (98.6%), scientific medical websites (97.1%), websites of government agencies (94.2%) and the internet (91.4%). Finally, the main obstacles in the search for information were the lack of staff time (84.3%) and costs (69.6%).

Conclusions: The continuous update and information of the nursing staff are important factors in maintaining and improving the level of provision of health services. Secure information search environment but also the creation of staff training programs on information seeking-behavior issues.

Key–words: Information health literacy, information seeking-behavior, information needs, information sources, information obstacles

✉ **Corresponding Author:** Panagiotis Theodorou, Hellenic Open University, Patras, Greece
16 Egnatias street, GR-12137, Chrisoupoli, Peristeri, Tel: (+30) 6946 361 180, Email: panostheodor@yahoo.gr

Βιβλιογραφία

1. Forster M, Omar D. Information literacy: concept and contexts. *New Vistas* 2019, 5: 36-40
2. Rains SA. Leveling the organizational playing field–virtually: A meta-analysis of experimental research assessing the impact of group support system use on member influence behaviors. *Communication Research* 2005, 32:193-234
3. Ίντας Γ, Κωσταγιόλας Π, Νιάκας Δ. Πληροφοριακή συμπεριφορά νοσηλευτών: Πηγές πληροφόρησης και εμπόδια κατά την αναζήτηση. *Νοσηλευτική,* 2013, 52: 147-158
4. Ottosen T, Mani N, Fratta M. Health information literacy awareness and capacity building: Present and future. *IFLA Journal* 2019, 45:206-219
5. Neter E, Brainin E. eHealth Literacy: Extending the digital divide to the realm of health information.*J Med Internet Res,* 2012, 14:e19
6. Nesset V. Depicting the intersection between information-seeking behavior and information literacy in the research process: A model", *New Directions in Children's and Adolescents' Information Behavior Research* (*Library and Information Science, Vol. 10:39-66*), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, 2014. Available at: https://doi.org/10.1108/S1876-056220140000010017
7. Huvila I, Hirvonen N, Enwald H, Åhlfeldt R. Differences in health information literacy competencies among older adults, elderly and younger citizens. In: S. Kurbanoğlu, J. Boustany, S. Špiranec, E. Grassian, D. Mizrachi and L. Roy, ed., Information Literacy in Everyday Life. *Communications in Computer and Information Science, Springer,* 2019, 136-143.
8. Case DO, Given L. *Αναζητώντας την πληροφορία*. Π. Κωσταγιόλας, Χ. Λαβράνος (Μτφρ) (Επιμ). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΔΙΣΙΓΜΑ, 2017
9. Wilson TD. Human information behavior. *Informing Science* 2000, 3:49-55
10. Kostagiolas PA, Ziavrou K, Alexias G, Niakas D. Studying the information-seeking behavior of hospital professionals: The case of METAXA cancer hospital in Greece. *Journal of Hospital Librarianship* 2012, 12:33-45
11. Kostagiolas P, Korfiatis N, Kourouthanasis P, Alexias G. Work-related factors influencing doctors search behaviors and trust toward medical information resources. *International Journal of Information Management* 2014, 34:80-88
12. *Περσάκης* Ε, *Κωσταγιόλας* Π, *Αλεξιάς* Γ, *Νιάκας* Δ. *Η πληροφοριακή συμπεριφορά και οι πληροφοριακές ανάγκες των ιατρών σε ελληνικό στρατιωτικό νοσοκομείο. Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2015, 32:66-76
13. Kritsotakis G, Andreadaki E, Linardakis M, Manomenidis G, Bellali T, Kostagiolas P. Nurses' ehealth literacy and associations with the nursing practice environment. *Int Nurs Rev* 2021, 68: 365-371
14. Tubaishat A, Habiballah L. eHealth literacy among undergraduate nursing students. *Nurse Educ Today* 2016, 42: 47-52
15. Park H, Lee E. Self-reported eHealth literacy among undergraduate nursing students in South Korea: a pilot study. *Nurse Educ Today* 2015, 35: 408-13
16. Cafiero M. Nurse practitioners' knowledge, experience, and intention to use health literacy strategies in clinical practice. *Journal of Health Communication* 2013, 18 (Suppl. 1): 70-81
17. Nantsupawat A, Wichaikhum O-A, Abhicharttibutra K, Kunaviktikul W, Nurumal MSB, Poghosyan L. Nurses' knowledge of health literacy, communication techniques, and barriers to the implementation of health literacy programs: A cross-sectional study. *Nurs Health Sci* 2020, 22:577–585

18. Nesari M, Olson JK, Nasrabadi AN, Norris C. Registered nurses' knowledge of and experience with health literacy. *Health Lit Res Pract* 2019, 3:e268-e279
19. Zhong Z, Hub D , Zhengc F, Dinga S , Luo A. Relationship between information-seeking behavior and innovative behavior in Chinese nursing students. *Nurse Education Today* 2018, 63:1–5
20. Kouame G, Hendren S. Library tools at the nurses' station: exploring information-seeking behaviors and needs of nurses in a war veterans nursing home. *Journal of the Medical Library Association* 2022, 110:159-165
21. Diekema AR, Hopkins BS, Patterson B, Schvaneveldt N. Using information practices of nurses to reform information literacy instruction in baccalaureate nursing programs. *Evidence Based Library & Information Practice* 2019, 14:72-102
22. Argyri P, Kostagiolas P, Diomidous M. A survey on information seeking behaviour of nurses at a private hospital in Greece. *Stud Health Technol Inform* 2014, 202:127-30
23. Thomas S. *A case study of the information needs of nurses at a university hospital trust in the East Midlands: looking towards how information provision could improve* [Thesis]. [Aberystwyth (Wales)]: Aberystwyth University, Department of Information Studies; 2012 [cited 2018 Apr 22]. Available from: http://cadair.aber.ac.uk/dspace/handle/2160/13426
24. Randell R, Mitchell N, Thompson C, McCaughan D, Dowding D. From pull to push: understanding nurses' information needs. *Health Informatics Journal* 2009, 15:75–85
25. Burkell JA, Wolfe DL, Potter PJ, Jutai JW. Information needs and information sources of individuals living with spinal cord injury. *Health Information and Libraries Journal* 2006, 23:257–265
26. Matter B, Feinberg M, Schomer K, Harniss M, Brown P, Johnson K. Information needs of people with spinal cord injuries. *Journal of Spinal Cord Medicine* 2009, 32:545–554
27. Taha J, Sharit J, Czaja S. Use of and satisfaction with sources of health information among older Internet users and nonusers. *Gerontologist* 2009, 49:663–673
28. Cogdill K. Information needs and information seeking in primary care: a study of nurse practitioners. *Journal of Medicine Library Association,* 2003, 91:203-215
29. Λιάλιου Π, Μαντάς, Ι. Παυλοπούλου Ι, Γαλάνης Π. Παράγοντες που επιδρούν στη συμπεριφορά ηλεκτρονικής αναζήτησης δεδομένων των επαγγελματιών υγείας. Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 2017, 34:483-490
30. Intas, G, Kostagiolas, P, Zavras D, Chalari E, Stergiannis P, Toylia G et al. Information-seeking behavior of Greek nursing students: a questionnaire study. *Comput Inform Nurs* 2017, 35:109–114
31. Thorsteinsson HS, Sveinsdóttir H. Readiness for and predictors of evidence-based practice of acute-care nurses: a cross-sectional postal survey. *Scand J Caring Sci* 2014, 28: 572–581
32. Ricks E, ten Ham W. Health information needs of professional nurses required at the point of care. *Curationis* 2015, 38:1432
33. Alving BE, Christiansen JB, Thrysøe L. Hospital nurses' information retrieval behaviours in relation to evidence based nursing: A literature review. *Health Information & Libraries Journal* 2018, 35:3–23
34. Kostagiolas PA, Martzoukou K, Intas G, Niakas D. How nurses behave online? Nurses' online information needs and internet seeking behaviour. *In Proceedings of the 2nd International conference on advances in social science, management and human behaviour (SMHB 2014), 25-26 October 2014, Zurich, Switzerland. New York: Institute of Research Engineers and Doctors (IRED) [online], pages 192-199*. Available from: https://doi.org/10.15224/978-1-63248-032-3-139
35. March MA, Vaikosen HA, Akporoghene EA. Information Needs and Seeking Behaviour of Nurses at Rivers State University Teaching Hospital, Port-Harcourt. *Journal of Information and Knowledge Management* 2020, 11:63-74
36. Dee C, Stanley EE. Information-seeking behavior of nursing students and clinical nurses: implications for health sciences librarians. *Journal of the Medical Library Association* 2005, 93:213–222
37. Gilmour JA, Huntington A, Broadbent R, Strong A, Hawkins M. Nurses' use of online health information in medical wards. *J Adv Nurs* 2012, 68:1349-1358
38. Cader R, Campbell S, Watson D. Judging nursing information on the WWW: a theoretical understanding. *J Adv Nurs* 2009, 65:1916–192
39. Kumaran M, Chipanshi, M. Exploring the information-seeking behaviour of internationally educated nurses (IENs) in Saskatchewan. *Journal of the Canadian Health Libraries Association* 2015, 36:45–53
40. Nalle M. Continuing Education Needs of nurses in a voluntary Nursing Education State. *The journal of Continuing Education in Nursing* 2010, 41:107-115
41. De Jesus M, Xiao C. Predicting internet use as a source of health information: a "language divide" among the hispanic population in the United States. *Policy & Internet* 2012, 4:1-11